

Lapset ja nuoret

28.5.2026

Dnro 3864-2026
(00 01 02)

Mimmi Ruusunen

Vastaus valtuutettu Mimmi Ruususen ym. aloitteeseen opettajien työhyvinvoinnin ja lounasjärjestelyjen vaikutusten selvittämisestä

Palvelualuejohtajat Timo Jalonen ja Hannu Immonen 30.4.2026:

Valtuutettu Mimmi Ruusunen ym. ovat 20.4.2026 tehneet aloitteen opettajien työhyvinvoinnin ja lounasjärjestelyjen vaikutusten selvittämisestä. Aloitteessa esitetään, että kaupunki selvittää, miten lounasedun poistaminen on vaikuttanut toisen asteen opettajien työ hyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja kouluarkeen, arvioi, ovatko nykyiset tauko- ja ruokailujärjestelyt riittävät eri toimipisteissä sekä valmistelee toimenpiteet, joilla työhyvinvointia voidaan parantaa, mukaan lukien lounasetua koskevan ratkaisun uudelleenarviointi tulevissa budjettineuvotteluissa.

Toisen asteen opettajien lounasedun poistaminen on vuoden 2026 alusta lähtien vaikuttanut jonkin verran heikentävästi opettajien koettuun työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen. Vaikutukset eivät ole olleet kaikissa toimipisteissä samanlaisia, vaan ne vaihtelevat työpäivän rakenteen, opetustilanteiden rytmin, taukojen tosiasiallisen toteutumismahdollisuuden sekä käytettävissä olevien tauko- ja ruokailutilojen mukaan. Useissa oppilaitosyksiköissä muutos on koettu opetushenkilöstön taholta ennen kaikkea arjen sujuvuuden heikentymisenä ja työpäivän aikaisten palautumismahdollisuuksien kaventumisena.

Työpäivän aikainen palautuminen on keskeinen osa opettajien jaksamista. Opetustyö on vaativaa vuorovaikutustyötä, jossa kuormitus kasautuu helposti pitkin päivää. Tauoilla – erityisesti lounastauolla – on merkittävä rooli sekä fyysisen että psyykkisen kuormituksen hallinnassa. Mahdollisuus irrottautua hetkeksi opetustilanteista, siirtää huomio pois työsasioista ja huolehtia riittävästi energiansaannista tukee olennaisesti työvireyttä ja keskittymiskykyä ilta-päivän opetuksessa.

Kaupunki- ja oppilaitoskohtaisesti taukotilojen tasossa ja varustelussa on selviä eroja. Osassa toimipisteistä taukotilat ovat toimivia ja helposti saavutettavissa, kun taas osassa tilat ovat ahtaita, hajallaan tai puutteellisesti varusteltuja. Lounasedun poistumisen jälkeen taukotiloja on jouduttu täydentämään muun muassa lisäjäkäkaapeilla, mikroaaltouuneilla ja muilla eväsrुकailua tukevilla ratkaisuilla, jotta henkilöstön mahdollisuudet omaehtoiseen ruokailuun ja työpäivän aikaiseen tauottamiseen ovat voineet säilyä kohtuullisella tasolla. Lisäksi henkilöstöllä on edelleen mahdollisuus syödä koululounas edulliseen hintaan, joka on noin puolet halvempi kuin lounas kaupungilla. Kaikissa toimipisteissä nämä ratkaisut eivät kuitenkaan poista rakenteellisia haasteita.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että opettajien mahdollisuudet pitää rauhallinen ja palauttava ruokatauko vaihtelevat. Joissakin yksiköissä työpäivän tiivis aikataulu, opetustilanteiden ketjuuntuminen ja yhteisten taukoajkojen puute rajoittavat tosiasiallista mahdollisuutta poistua opetustiloista ruokailua varten.

Lapset ja nuoret

28.5.2026

Dnro 3864-2026
(00 01 02)

Tällöin lounaan lykkääntyminen, tauon lyhentyminen tai ruokailun jääminen epärytmiseksi heikentää jaksamista ja lisää kuormitusta erityisesti iltapäivän opetustuntien aikana.

Ravitsemusta ja työkykyä koskeissa kansallisissa suosituksissa korostetaan, että riittävä ja säännöllinen ruokailu työvuoron aikana vaikuttaa kokonaisvaltaisesti vireyteen, keskittymiskykyyn ja työtehoon. Lounas on työpäivän tärkein ateria ja keskeinen osa päivittäistä ateriarytmiä. Sen väliin jääminen tai korvautuminen kevyellä napostelulla heijastuu usein energiavajeena, iltapäiväväsymyksenä ja palautumisen heikentymisenä, mikä on erityisen haasteellista vaativassa opetustyössä. Vastuu edellä kuvatusta jää erityisesti opettajalle itselleen. On syytä todeta, etteivät kaikki opettajat aiemminkaan täysimääräisesti käyttäneet lounasetumahdollisuutta.

Valtuustoaloitteessa esiin nostettu lounasedun palauttaminen on kokonaisuutena tarkasteltuna haastavaa. Kaupungin talousarvioraami on tällä hetkellä erittäin tiukka, eikä uusien pysyvien henkilöstöetujen käyttöönotto ole realistista ilman merkittäviä muita sopeuttavia toimenpiteitä.

Taloudellisten reunaehtojen ohella on huomioitava, että toisen asteen opettajien ruokailuetu on suurissa suomalaisissa kaupungeissa harvinainen käytäntö, eikä vastaavaa etua ole laajasti käytössä vertailukaupungeissa. Tältä osin lounasedun palauttaminen asettaisi Turun pikemminkin poikkeukseksi kuin valtavirran mukaiseksi toimijaksi suurten kaupunkien koulutuksen järjestäjien joukossa.

Ratkaisua on siten tarkasteltava paitsi työhyvinvoinnin myös taloudellisen kestävyuden, yhdenvertaisuuden ja vertailukelpoisten käytäntöjen näkökulmasta.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että lounasedun poistamisella on ollut yhteys opettajien kokemaan työhyvinvointiin ja työpäivän aikaiseen palautumiseen, mutta kysymys kytkeytyy laajemmin opetustyön rakenteisiin ja oppilaitosarjen toimivuuteen. Työhyvinvoinnin edistämisen kannalta on perusteltua seurata tauko- ja ruokailujärjestelyjen toimivuutta eri toimipisteissä, tunnistaa mahdollisia rakenteellisia puutteita ja arvioida keinoja, joilla työpäivän aikaista palautumista voidaan vahvistaa nykyisissä taloudellisissa puitteissa.

Anu Parantainen
lasten ja nuorten palveluiden johtaja